

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN İLK OKUMA VE YAZMA ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK İNANÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

Evaluation of Primary School Teachers' Self-Efficacy Beliefs in Teaching of Emergent Literacy

Belgin ÖZTÜRK** İhsan Seyit ERTEM***

Geliş Tarihi:24.08.2017

Kabul Tarihi:16.12.2017

Öz

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin ilk okuma ve yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı karma desenli bir çalışma yürütülmüştür. Nicel veriler “İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği” ile, nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Çalışmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçe sınırlarındaki resmi ve özel ilköğretim okullarında çalışan 1547 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma örneklemini ise söz konusu evren üzerinden tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 348 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel veri sonuçlarını desteklemek amacıyla, örneklem grubundan ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 15 kişi ile nitel veri toplanması için görüşme yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Nitel veriler ise, bilgisayar ortamına aktarılıp nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi benimsenerek incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyleri çok yüksek bulunmuştur. Kadın sınıf öğretmenlerinin, erkek sınıf öğretmenlerine göre ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyleri pozitif anlamda farklılık göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin birinci sınıf deneyimi sayıları arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançları da artmaktadır. Mesleki kıdemlerine göre 1-4 yıl kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç puanlarının diğer mesleki kıdem gruplarındaki sınıf öğretmenlerinden düşük olduğu, mesleki kıdem arttıkça sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancının, 1-4 yıl arasındaki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerine göre, arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlk okuma ve yazma öğretimi, sınıf öğretmeni, öz yeterlik.

* Bu makale birinci yazarın Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında, Doç. Dr. İhsan Seyit Ertem danışmanlığında hazırlanan Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma ve Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik İnançlarının Değerlendirilmesi başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

** Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, kozanbelgin@gmail.com

*** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, ertemseyit@gmail.com

Abstract

This study aims to identify teachers' assessment of their level of self-efficacy in teaching of emergent literacy. Qualitative and quantitative data were utilised in this study. Quantitative data was gathered by means of 'Self Efficacy in Emergent Literacy Scale' while qualitative data was gathered by means of semi-structured interview questions. The population of the study consists 1547 primary school teachers who work at public and private primary schools in Yenimahalle, Ankara during 2016-17 school years. The study sample consists of 348 primary school teachers selected through stratified sampling method. In order to support quantitative data results, 15 teachers were selected through criterion sampling method and were interviewed to gather qualitative data. The quantitative data obtained from the study were analyzed statistically. Qualitative data was transferred to computer and analysed by means of descriptive analysis method. The study revealed that primary school teachers has high self- efficacy in teaching of first reading and writing. Self-efficacy levels of female primary school teachers positively differ from that of male primary school teachers. The more class teachers' giving lecture to first grades increase the more their self efficacy beliefs increase. Based on their professional degree, first literacy teaching self efficacy points of teachers with 1-4 year experience is lower than class teachers with other professional degree groups. However, as professional degree increases, it is concluded that class teachers' first literacy teaching self efficacy belief is more than class teachers with 1-4 year degree.

Key Words: Emergent literacy, primary school teacher, self efficacy.

1. GİRİŞ

Yirmi birinci yüzyıl insanının hızlı, doğru anlayarak ve eleştirel bir okuma becerisine sahip olması, aynı zamanda okuduğunu anlamlandırabilmesi, kendi hayatında uygulayabilmesi, anladıklarını etrafındaki insanları da geliştirmek için kullanabilmesi gerekmektedir. Öğretmenlere düşen görev ise bu niteliklere sahip gerçek okuryazarlar yetiştirmektir. İşte bu hedefe giden ilk adım okuma yazma öğretiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesidir.

İlk okuma yazma öğretiminin başarılı bir şekilde tamamlanmasına etki eden etmelerden biri sınıf öğretmenin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancıdır. Bandura (1997) öz yeterliğin başta eğitim, sağlık, spor ve iş olmak üzere birçok alanda insan başarısı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ileri sürmektedir. Öz yeterliği yüksek olan bireyler, var olan problemleri kaçınılması gereken tehdit olarak değil, çaba sarf edilerek kazanılması gereken mücadeleler olarak algılamaktadırlar. Bu nedenle öz yeterliği yüksek olan bireyler kendilerine zorlu hedefler belirleyip bu hedefe ulaşabilmek için ellerinden gelen tüm çabayı göstermektedirler (Bandura, 1993).

Woolfolk (2014)'a göre öz yeterlik bireyin sahip olduğu bilgi birikiminde ne kadar yetkin olduğu değil, bu bilgileri kullanırken kendine duyduğu inançla ilgili bir durumdur. Bu durum, bir sınıf öğretmenin ilk okuma yazma öğretimi alanında ne kadar bilgili olursa olsun, eğer o alanda beklenen düzeyde öz yeterlik inancına sahip değilse bu bilgilerinin işlevsel olamayacağını göstermektedir.

Birey, herhangi bir beceriyi gerçekleştirirken kendine duyduğu başarılı olma inancı sayesinde o alanda başarılı olabilecektir. Pajares ve Schunk (2001)'a göre, bireyler bir işi başaramayacaklarına inanırlarsa korkup o işi yapmaktan kaçınılmaktadırlar. Eğer başaracaklarına inanırlarsa da o işi yapabilmek için istikrarlı bir biçimde o eylemin üzerine gideceklerdir.

Yapılan araştırmalarda (Akar, 2008; Sakız, 2013), öz yeterlik ve başarı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Öz yeterliği yüksek olan bireyler, çalışmalarında sabırlı, başarmak için kendine güvenen, meslek hayatlarında daha başarılı olan bireylerken; öz yeterliği düşük olan bireyler ise, umutsuz ve mutsuz, problemlerle karşılaştıklarında kendini yetersiz gören, ilk denemelerinde başarısız olurlarsa tekrar denemekten kaçınan bireyler olmaktadır (Korkmaz, 2008). Öğretimsel yeterliğinin güçlü olduğuna inanan öğretmenler öğrencileri için ustaca deneyimler yaratırlar. Kendinden şüphe duyan, öğretimsel yeterliğinin düşük olduğunu düşünen öğretmenlerin oluşturduğu sınıf ortamları ise öğrencilerin yeterlik hislerini ve bilişsel gelişimlerini zayıflatmaktadır (Gibson ve Dembo'dan aktaran Erdoğan, 2013). Bu durum göstermektedir ki, öğretmenlerin öz yeterlik inanç düzeyi öğrenci başarısını da etkilemektedir.

Aşkar ve Umay (2001) yaptıkları araştırmada bulgu sonuçlarında, var olan bir durumla alakalı öz yeterlik inancı yüksek olan bireylerin, bir işi başarmak için göstermiş oldukları çabanın fazla olduğunu, karşılaştıkları olumsuzluklardan dolayı kolayca pes edip geri dönmediklerini, ısrarlı ve sabırlı olduklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle öz yeterlik inancının eğitim öğretim sürecinde üzerinde önemle durulması gereken bir kavram olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmeninin ilk okuma yazma öğretimini başarılı bir şekilde yürüteceğine dair olan inancı onun sınıf içerisindeki performansına da etki etmektedir. Sınıf içerisinde etkin bir ilk okuma yazma öğretimi yapan öğretmenin öğrencilerinin başarısının da artacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin ilerleyen yıllardaki tüm başarılarını etkileyecek olan okuma yazma bilincinin temellerinin atıldığı ilk okuma yazma öğretimi sürecini yönetecek olan sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları üzerinde önemle durulması gereken bir durumdur.

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarını değerlendirmek amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretime ilişkin öz yeterlik inançları hangi düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretime ilişkin öz yeterlik inançları cinsiyet faktörüne göre değişmekte midir?
3. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretime ilişkin öz yeterlik inançları birinci sınıf okutma tecrübelerine göre değişiklik göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretime yönelik öz yeterlik inançları mesleki kıdemlerine göre değişmekte midir?
5. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançlarına yönelik görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanıldığı için karma desenlidir. Creswell (2006)'e göre karma yaklaşımın temel önermesi, nicel ve nitel yaklaşımları birlikte kullanmak, her iki yaklaşımı tek başına kullanmaya oranla araştırma problemlerini daha iyi anlamamızı sağlamaktadır. Ayrıca bu araştırmada nicel ve nitel veriler eş zamanlı toplanıp, verilerin birbirini destekleyip desteklemediği karşılaştırıldığı için zenginleştirilmiş desen kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerini belirlemek amacıyla nicel veriler tarama modeline göre yapılandırılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçe sınırlarındaki resmi ve özel ilköğretim okullarında çalışan 1547 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma örneklemini ise söz konusu evren üzerinden tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 249 kadın, 99 erkek toplamda 348 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen örneklemin ulaşılabilir olmasına öncelik

verilmiştir. Tabakalı örnekleme, sınırları belirlenmiş bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Burada önemli olan bir nokta bulunmaktadır. Evren kendi içerisinde saf ve benzeşik bir olgu değildir. Bu nedenle evren içindeki alt tabakaların varlığından yola çıkılarak evren üzerinde çalışılması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek 2011).

Öğretmenlerin cinsiyet faktörüne göre frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 1’de, birinci sınıfı okutma tecrübelerine göre frekans ve yüzdelik dağılımları, mesleki kıdem faktörüne göre frekans ve yüzdelik dağılımları detaylı olarak gösterilmiştir. Örneklem oluşturulurken en temel kural olan yansızlık ilkesine uyulmuştur.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet, Birinci Sınıf Tecrübesi Sayılarına ve Mesleki Kıdem Faktörlerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişken	Düzye	F	%
Cinsiyet	Kadın	249	71,6
	Erkek	99	28,4
	Toplam	348	100
Birinci Sınıfın Kaç Kez Okutulduğu	Hiç	19	5,5
	1-4 Yıl	165	47,5
	5-9 Yıl	133	38,2
	10 ve Üzeri Yıl	31	8,9
	Toplam	348	100
Mesleki Kıdem	1-4 Yıl	44	12,6
	5-9 Yıl	27	7,8
	10-14 Yıl	38	10,9
	15-19 Yıl	47	13,5
	20 ve Üzeri Yıl	192	55,2
	Toplam	348	100

Tablo 1'e bakıldığında sınıf öğretmenlerinin ilk okuma ve yazma öğretimine yönelik öz yeterlik inanç düzeylerinin değerlendirildiği bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %71,6 (249)'sının kadın, %28,4 (99)'ünün erkek olduğu, toplamda 348 kişinin yer aldığı görülmektedir. Birinci sınıfa ait hiç deneyimi olan sınıf öğretmenlerinin tüm katılımcıların %5,5'ini, 1 ile 4 yıl arasında birinci sınıf tecrübesi olan sınıf öğretmenlerinin katılımcıların %47,5'ini, 5 ile 9 yıl arası birinci sınıf tecrübesi olan sınıf öğretmenleri tüm katılımcıların %38,2'sini, 10 yıl ve üzeri birinci sınıf deneyimi olan sınıf öğretmenleri ise tüm katılımcıların %8,9'unu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre dağılımları detaylı olarak görülmektedir. Verilen frekans ve yüzde tablosuna göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %12,6'sını 1 ile 4 yıl arası, %7,8'ini 5 ile 9 yıl arası, %10,9'unu 10 ile 14 yıl arası, %13,5'ini 15 ile 19 yıl arası, %55,2'sini ise 20 yıl ve üzeri mesleki kıdemi olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Tablo 2. Görüşmeye Katılan İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Düşük, Orta ve Yüksek Öz Yeterliğe Sahip Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet, Birinci Sınıf Tecrübeleri ve Mesleki Kıdem Dağılımları

Değişken	Düzyey	Öz Yeterli Düzeyi			Toplam
		Düşük	Orta	Yüksek	
Cinsiyet	Kadın	2	3	4	9
	Erkek	3	2	1	6
Birinci Sınıfın Kaç Kez Okutulduğu	Hiç	1	-	-	1
	1-4 Yıl	4	5	-	9
	5-9 Yıl	-	-	2	2
	10 ve Üzeri Yıl	-	-	3	3
Mesleki Kıdem	1-4 Yıl	5	1	-	6
	5-9 Yıl	-	2	-	2
	10-14 Yıl	-	2	2	4
	20 ve Üzeri Yıl	-	-	3	3

Tablo 2 incelendiğinde, ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancının düşük olduğunu dile getiren toplamda 5 öğretmenin 2'sinin kadın, 3'ünün erkek olduğu görülmektedir.

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin 1 tanesi hiç birinci sınıf deneyimi bulunmamaktadır. 4 adet sınıf öğretmeni ise 1 ile 4 yıl arasında birinci sınıf tecrübesine sahiptir. Araştırmaya katılan toplam 5 adet sınıf öğretmenin de mesleki kıdemi 1 ile 4 yıl arasında yer almaktadır.

Görüşmeye katılan toplamda 5 adet ilk okuma yazma öz yeterlik inancı orta düzeyde olduğu gözlenen sınıf öğretmenlerinden 3 tanesinin kadın, 2 tanesinin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların hepsi 1 ile 4 yıl arasında birinci sınıf tecrübesine sahiptir. Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre dağılımlarında, 1 ile 4 yıl arasında 1, 5 ile 9 yıl arasında 2, 10 ile 14 yıl arasında ise 2 adet katılımcı bulunmaktadır.

İlk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyinin yüksek olduğu gözlenen toplamda 5 adet sınıf öğretmenin 4 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Görüşmeye katılan, ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancının yüksek olduğu gözlenen sınıf öğretmenlerinin birinci sınıfa ait kaç tane deneyimleri olduğuna bakıldığında 1 tanesi 1 ile 4 yıl arası, 1 tanesi 5 ile 9 yıl arası, 3 tanesi ise 10 ve üzeri yılı kapsayan aralıkta birinci sınıf deneyimine sahiptir. Katılımcıların mesleki kıdemleri incelendiğinde 10 ile 14 yıl arasında mesleki kıdeme sahip 2, 20 ve üzeri yıl mesleki kıdeme sahip 3 sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada nicel veriler Delican (2016) tarafından geliştirilen ve geçerlik güvenirlik çalışmaları tamamlanan “İlk Okuma Yazma Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .90’dır. Elde edilen bulgular sonucunda ölçeğin ilk okuma yazma öğretimine yönelik öz yeterlik algısını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır (Delican, 2016).

Araştırmada nitel verileri toplamak için görüşme tekniğinden yararlanılmış ve veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda toplamda dört adet soru bulunmaktadır. Bu sorular birinci olarak; “İlk okuma yazma öğretiminde kendinizi yeterli buluyor musunuz? Neden?”, ikinci olarak; “İlk okuma yazma öğretimini gerçekleştirirken çok sayıda birinci sınıf okutmanın bu sürece katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?”, üçüncü olarak; “İlk okuma yazma öğretirken en çok hangi konuda zorlanmıştınız?”, son olarak dördüncü soru; “İlk okuma yazma öğretimi hazırlık,

uygulama ve değerlendirme süreçlerinden hangisinde ya da hangilerinde hiç zorlanmadınız?” şeklinde verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları uzman görüşleriyle birlikte son halini almıştır. Veri toplama sürecinde gönüllü olarak araştırmaya katılan katılımcılar için rahat ve güvenilir bir ortam temin edilmiştir. Bu ortamın sağlanmasında okul müdürlerinden destek alınarak, okullarda bulunan rehberlik ve danışma odaları kullanılmıştır. Her bir görüşme yaklaşık on dakika sürmüştür. Katılımcılara araştırmanın bilimsel amaçlı kullanılacağı belirtilip gerçek isimlerinin kullanılmayacağı hatırlatılmıştır. Ayrıca isimleri kullanılmadığı için ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyinin düşük olduğu gözlenen 5 öğretmen D1, D2, D3, D4, D5; orta düzeyde olduğu gözlenen 5 öğretmen O1, O2, O3, O4, O5; yüksek düzeyde olduğu gözlenen 5 öğretmen ise Y1, Y2, Y3, Y4, Y5 olarak kodlanmıştır. Görüşme katılımcılara da danışılarak onların izni doğrultusunda ses kayıt cihazına kaydedilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen nicel veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Ölçekten elde edilen veriler öncelikle kodlanarak veri girişleri sağlanmıştır. Eksik ve hatalı olarak doldurulan anketlerin verisi programa girilmemiştir. Yapılacak olan her bir analiz için ön koşul olan verilerin normal dağılımları kontrol edilerek normallik testleri yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ilk okuma yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançlarının cinsiyet faktörüne göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımlı t testi, mesleki kıdem ve 1. sınıfları kaç kez okuttuklarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ise tek yönlü Anova testi kullanılmıştır. Gruplar arasında anlamlı bir fark bulunduğunda, farkın hangi grup lehine sonuçlandığını belirlemek için Post-Hoc karşılaştırmalı analiz testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Sonuçların anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) değeri göz önünde bulundurularak test edilmiştir. Veriler değerlendirilirken, öğretmenlerin ilk okuma yazma öz yeterlik inanç düzeyleri 1,00 ile 1,80 arası çok düşük, 1,81 ile 2,60 arası düşük, 2,61 ile 3,40 arası orta, 3,41 ile 4,20 arası yüksek, 4,21 ile 5,00 arası çok yüksek olarak kodlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen nitel veriler, bilgisayar ortamına aktarılıp nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi benimsenerek incelenmiştir. Betimsel analizde

temel amaç, toplanan verilerin düzenlenerek ve yorumlanarak okuyucuya sunulmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2011).

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Araştırmanın Birinci Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın amacına yönelik, “Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançları hangi düzeydedir?” birinci sorusuna ait verilerin minimum ve maksimum değerleri, aritmetik ortalaması ve standart sapmaları hesaplanmış bulgular Tablo 3’ de sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma ve Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri

N	Minimum	Maksimum	\bar{X}	S
348	3,44	5,00	4,53	,35348

İlk okuma yazma öğretimine yönelik öz yeterlik ölçeğinden elde edilen puanların aritmetik ortalamasına bakıldığında $\bar{X}=4,53$ olduğu görülmektedir. Bu sonuç bizlere, öz yeterlik ortalaması 4,21 ile 5,00 arasında olanlara öz yeterlik inançlarının çok yüksek olduğu kodlaması girildiği için sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca Tablo 3.1.’de sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inanç düzeylerinin frekans ve yüzdelerine bakıldığında araştırmaya katılan 348 sınıf öğretmenin %78,2’sinin ilk okuma yazma öğretimi inanç düzeyinin çok yüksek, %21,8’inin ise yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu durum bizlere Ankara ilinin Yenimahalle ilçesinde çalışan sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançlarının çok yüksek düzeyde olduğu yorumunu yapmamızı sağlamaktadır.

Tablo 3. 1. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Düzeyinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Öz Yeterlik İnanç Düzeyi	F	%
Yüksek	76	21,8
Çok Yüksek	272	78,2
Toplam	348	100,0

Araştırmanın nitel kısmından elde edilen verilerde ise ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı düşük olarak belirlenen 5, orta olarak belirlenen 5 ve yüksek olarak belirlenen 5 toplamda 15 kişi bulunmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerinin ölçekteki hangi maddelerde çok yüksek olduğunu, öğretmenlerin hangi maddelerde kendilerini çok yüksek derecede öz yeterli bulduğunu anlayabilmek için Tablo 3.2.'de öz yeterlik inanç düzeylerinin en yüksek olduğu 5 madde aritmetik ortalama ve standart sapmalarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 3. 2. İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeğinden Elde Edilen Bulgular

Maddeler	N	\bar{X}	S
23. Okuma yazma öğretimi sürecinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencileri tespit edebilme	348	4,78	,466
16. Öğrencilerin sesleri (harfleri, kelimeleri) doğru okuyabilmelerini sağlayabilme	348	4,73	,462
1. Çocukları okuma yazmayı öğrenmek için güdüleyebilme	348	4,64	,517
12. Öğrencilerin akıcı okuma becerilerini desteklemek için çalışmalar düzenleyebilme	348	4,63	,566
8. Dinleme etkinlikleri düzenleyerek çocukların sözel dil gelişimlerini destekleyebilme	348	4,61	,528

Tablo 3.2.'den anlaşıldığı üzere anket içerisinde yer alan sırasıyla 23, 16, 1, 12. ve 8. maddeler öz yeterlik ortalama puanlarına bakıldığında ilk beşte yer almaktadır. Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerinin en yüksek olduğu madde okuma yazma öğretimi sürecinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencileri tespit edebilme maddesidir. Ardından gelen diğer maddelerden yalnızca bir tanesi okuma yazma

öğrenmek için çocukları güdüleyebilme maddesi iken diğer üç madde ise çocukların sözel dil becerilerinin gelişimlerini içermektedir.

3.2. Araştırmanın İkinci Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci sorusu “Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançları cinsiyet faktörüne göre değişmekte midir?” şeklinde açıklanmıştır. Bu soruya yönelik yapılan t testi sonuçları ve içerisinde yer alan ilgili veriler Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kadın	249	4,57	,33191	346	3,00	,003
Erkek	99	4,44	,39039			

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerinde cinsiyet faktörüne göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır, $t(346)=3,00$ ve $p<0,05$. Kadınların ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç ortalaması ($\bar{X}=4,57$), erkeklerin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç ortalamasından ($\bar{X}=4,44$) daha yüksektir. Bu durum, ilk okuma yazma öğretiminde kadın sınıf öğretmenlerinin erkek sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek öz yeterlik inancına sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

3.3. Araştırmanın Üçüncü Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü sorusu “Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançları birinci sınıfı kaç kez okuttuklarına göre değişiklik göstermekte midir?” şeklinde verilmiştir. Araştırmanın amacına yönelik sorulmuş bu soruya ait betimsel istatistikler Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Puanlarının Birinci Sınıf Tecrübesi Sayılarına Göre Betimsel İstatistik Sonuçları

Birinci Sınıfın Kaç Kez Okutulduğu	N	\bar{X}	S
Hiç	19	4,32	,34214
1- 4 Yıl	165	4,47	,34896
5- 9 Yıl	133	4,60	,34000
10 ve Üzeri Yıl	31	4,75	,28178

Tablo 5’da ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç ortalaması en yüksek olan 10 ve üzeri yıl birinci sınıf deneyimi olan sınıf öğretmenlerine aittir. Ardından sırasıyla 5-9 yıl, 1-4 yıl arası ve hiç birinci sınıf tecrübesi olmayan sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inanç ortalamaları gelmektedir. İlk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç ortalamalarının aralarında birbirlerine göre anlamlı fark olup olmadığını anlamak için Anova ve Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Anova testinin sonuçları Tablo 5.1’de verilmiştir.

Tablo 5. 1. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Puanlarının Birinci Sınıf Tecrübesi Sayılarına Göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	3,638	3	1,213	10,501	,000	Hiç ile 5-9 Yıl Hiç ile 10 ve Üzeri Yıl 1-4 Yıl ile 5- 9 Yıl 1-4 Yıl ile 10 ve Üzeri Yıl
Gruplar içi	39,719	344	,115			
Toplam	43,357	347				

Tablo 5.1.’e bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerinin birinci sınıf tecrübesi sayılarına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği istatistiksel verilerden anlaşılmaktadır ($F_{(347)}=10,501$ ve $p<.05$). Gözlemlenen farklar; hiç birinci sınıf deneyimi olmayan sınıf öğretmenlerinin, 5-9 yıl birinci sınıf deneyimi olan sınıf öğretmenleri ile 10 ve üzeri yıl birinci sınıf deneyimi olan sınıf öğretmenleri arasında olduğunu göstermektedir. Ayrıca diğer anlamlı bulunan gruplar arası fark; 1-4 yıl birinci sınıf tecrübesi olan sınıf öğretmenleri ile 5-9, 10 ve üzeri yıl birinci sınıf deneyimi olan sınıf öğretmenleri arasında bulunmuştur.

3.4. Araştırmanın Dördüncü Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü sorusu “Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimine yönelik öz yeterlik inançları mesleki kıdemlerine göre değişmekte midir?” olarak sunulmuştur. Çalışmanın amacına yönelik sorulmuş olan bu sorunun betimsel istatistik sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Puanlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Betimsel İstatistik Sonuçları

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	S
1-4 Yıl	44	4,28	,31906
5-9 Yıl	27	4,54	,34416
10-14 Yıl	38	4,55	,33482
15-19 Yıl	47	4,48	,40563
20 ve Üzeri Yıl	192	4,60	,32726

Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançlarının mesleki kıdem gruplarına göre aralarında anlamlı farklılık olup olmadığını anlamak için Anova ve Tukey HSD testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 6.1.’de sunulmuştur.

Tablo 6. 1. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnanç Puanlarının Mesleki Kıdemlerine Göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	3,738	4	,932	8,066	,000	1-4 Yıl ile 5-9 Yıl 1-4 Yıl ile 10-14 Yıl 1-4 Yıl ile 15-19 Yıl 1-4 Yıl ile 20 ve Üzeri Yıl
Gruplar içi	39,629	343	,116			
Toplam	43,357	347				

Tablo 6.1.’de yer alan analiz sonuçları, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançlarında mesleki kıdeme göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{(347)}=8,066$ ve $p<.05$). Gözlemlenen farkın hangi gruplar arasında olduğuna bakıldığında,

1-4 yıl ($\bar{X}=4,28$) arası mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri ile 5-9 ($\bar{X}=4,54$), 10-14 ($\bar{X}=4,55$), 15-19 ($\bar{X}=4,48$), 20 ve üzeri ($\bar{X}=4,60$) yılları arasında mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri arasında pozitif anlamda farklar olduğu görülmektedir.

3.5. Araştırmanın Beşinci Sorusuna Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci sorusu “Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançlarına yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde sunulmuştur.

3.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerini İlk Okuma Yazma Öğretiminde Yeterli Görme Düzeyleri ve Sebepleri

Sınıf öğretmenlerine sorulan “İlk okuma yazma öğretiminde kendinizi yeterli buluyor musunuz? Neden?” sorusuna verilen cevap sebepleriyle birlikte kendini düşük, orta, yüksek öz yeterliğe sahip olarak belirten sınıf öğretmenlerine göre ayrı ayrı Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik İnançları ile İlgili Düşünceleri

Öz Yeterlik Düzeyi	Sebepler
Öz Yeterliği Düşük Olan Öğretmen	
D1, D2, D3, D4, D5	Tecrübesizlik
Öz Yeterliği Orta Olan Öğretmen	
O1, O3	Süreci iyi bilme
O2	Üniversitede kaliteli ilk okuma yazma eğitimi
O1, O3, O4, O5	Tecrübe
O5	Öğrenci seviyesine inme
Öz Yeterliği Yüksek Olan Öğretmen	
Y1, Y3	Programı, öğrenci özelliklerini çok iyi bilme
Y2	Öğrencilerin çok çabuk okumaya geçmesi
Y3	Üniversitede kaliteli eğitim
Y1, Y2, Y3, Y4, Y5	Tecrübe ile süreci çok iyi yönetme

Tablo 7’ye bakıldığında ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyini düşük olarak dile getiren 5 öğretmenin de bu duruma sebep olarak tecrübesizliği gösterdiği görülmektedir. Katılımcılardan D1 görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir: “Hayır bulmuyorum. Çünkü bir kez birinci sınıf okuttum. Yeterli deneyimim yok.” Aynı şekilde ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç seviyesini düşük olarak dile getiren D5 bu duruma sebep olarak “...Hiç birinci sınıf okutmadığım için endişeliyim, ilk okuma yazma

öğretimi sürecini başarılı bir şekilde yürütüp yürütemeyeceğim konusunda. Eğer tecrübeli olsaydım ilk okuma yazma öğretimi sürecini nasıl yöneteceğimi iyi bilir bu şekilde de kendime ait öz yeterliğim yüksek olurdu.” şeklinde dile getirmiştir.

İlk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç seviyesini orta olarak dile getiren O1 ve O3 buna sebep olarak süreci iyi bilmeyi göstermişlerdir. O3 kendi seviyesini orta olarak görmesinin sebebini şu sözlerle açıklamaktadır: “İlk okuma yazma öğretiminde kendimi yeterli buluyorum. Çünkü birinci sınıfı iki kez okuttum. Süreci iyi bir şekilde biliyorum ve yönetebildiğimi düşünüyorum...” O1 ise görüşünü şu sözlerle desteklemiştir: “...aynı sınıfı birkaç kez okutmak süreci iyi yönetmenizi sağlıyor. Süreci iyi yönetmek demek öğrencilerinizin hata yapma olasılığını azaltmak demektir. Bu durum sizin kendinize güveninizi arttırmakla kalmaz ilk okuma yazma öğretimindeki öz yeterliğinizi de etkiler. Bu nedenle yeterli düzeyde öz yeterliğe sahibim...”

Katılımcılardan 4 tanesi (O1, O3, O4 ve O5) kendilerini orta düzeyde yeterli görme sebeplerini alanda sahip oldukları tecrübeye bağlamışlardır. O4 bu durumu şu sözleriyle desteklemektedir: “...Tam olarak yeterli bulduğumu söyleyemem ancak yeterli bilgim mevcut. Bazı durumlarda sadece bilgi yeterli olmaz. Tecrübe de gereklidir. İşte bu sebeple zamanla daha iyi olacağımı düşünüyorum.” O3 ise: “...birinci sınıfı iki kez okuttum. Tecrübe işi daha kolay yapmamızı sağlıyor...” şeklindeki sözleriyle ilk okuma yazma öğretiminde tecrübenin önemine vurgu yapmıştır.

Yalnızca bir katılımcı (O2), ilk okuma yazma öğretiminde kendini orta düzeyde yeterli bulmasının sebebi olarak üniversitede aldığı kaliteli ilk okuma yazma eğitimini göstermiştir. Bu durumu şu sözleriyle dile getirmiştir:

...Eğitimimi doğru kişilerden ve kaliteli bir şekilde aldığımı inanıyorum. Üniversitede almış olduğunuz ilk okuma yazma öğretimi dersiniz sizin alan hakkında sürecin nasıl yürütüleceğini, hangi durumda nasıl bir strateji izlenmeniz gerektiğini, okuma yazmada zorluk çeken öğrenciler için neler yapabileceğinizi, hangi etkinliklerle dersi aktif hale getirebileceğinizi sizlere öğretir. Bu durum öğretmenlik hayatınızda ilk okuma yazma öğretimi dersindeki kendinizi yeterli görme düzeyinizi büyük oranda etkiler.

Katılımcılardan bir tanesi ise (O5), kendini orta düzeyde yeterli görme düzeyine sebep olarak öğrenci seviyesine inebildiğini göstermiştir. Savunduğu bu görüşünü şu sözlerle desteklemiştir: “...birinci sınıfı birçok kez okuttum. Öğrenci seviyesine çok kolay

inebiliyorum. Bu durum ilk okuma yazma öğretimini çok kolay gerçekleştirmemi sağlıyor...”

İlk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancının yüksek olduğunu dile getiren 5 katılımcıda bu durumun sebebinin kazandıkları tecrübeye bağlamaktadır. Tecrübeden kasıt birçok kez birinci sınıf okutarak, ilk okuma yazma öğretiminde sesi hissettirme aşamasından değerlendirme aşamasına kadar olan süreci çok iyi bilme ve bu sürece hâkim olma, öğrencilere neyi ne zaman nasıl kazandıracaklarını bilebilme, bu süreçte daha sakin bir ilk okuma yazma eğitimi gerçekleştirerek sonucunda tüm öğrencilerin okumaya geçmesiyle elde edilen mutluluk ve yüksek öz güven gelmektedir. Y5 kendisini ilk okuma yazma öğretiminde yüksek öz yeterliğe sahip olarak belirtmesine sebep olarak şunları ifade etmiştir:

...Defalarca birinci sınıf okuttum. Tecrübe ilk okuma yazma öğretimi sürecini çok daha sağlam ilerletebilmenizi sağlar. Bu alanda kendimi çok yeterli buluyorum. Elde ettiğim tecrübe sayesinde öğrencilerimin seviyelerine çok kolaylıkla inebiliyorum. Sesleri verme ve diğer süreçlerde hikâyeleştirerek anlatım yapıyorum. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat ediyorum. Böylece başarılı bir ilk okuma yazma süreci geçirecek tüm öğrencilerim okuma yazmaya geçiyor. Her seferinde öğrencilerimin okumaya geçtiğini deneyimlemek kendimi yeterli görmeme en büyük sebeptir...

Katılımcılardan Y1 ve Y3 öz yeterliklerinin yüksek olmasının sebebi olarak tecrübenin yanında, ilk okuma yazma öğretimi programını çok iyi bilme ve öğrenci özelliklerini bilip dersini buna göre şekillendirebilmeyi göstermiştir. Y1 bu durumu şu sözleriyle açıklamıştır:

...Çünkü ses, hece kavramı, görsel anlatım ve MEB programına uygun öğrenci gelişimlerinin, kavrama düzeylerinin farkına varabiliyorum. Bu farkındalık hangi öğrenciye nasıl bir stratejiyle ilk okuma yazma öğretimi süreci gerçekleştireceğimi tayin etmemi sağlıyor. Neyi nasıl yapacağımı bilmek benim ilk okuma yazma öğretimindeki yeterliğimi yüksek kılıyor...

İlk okuma yazma öz yeterliği yüksek olan diğer bir katılımcı olan Y2 ise öğrencilerinin çok çabuk okumaya geçmesini de ekleyerek kendisini şu şekilde ifade etmiştir: “...Birinci sınıftaki öğrencilerimin çok kısa sürede okumaya geçmesi, hızlandırma sürelerinin çabuk olması kendimi başarılı ve bu alanda yeterli hissetmeme sebep oldu.” Bir diğer katılımcı olan Y3 ise ilk okuma yazma öğretimi öz yeterliğinin yüksek olmasına tecrübenin yanında bir diğer sebep olarak üniversitede almış olduğu ilk okuma yazma eğitimini göstermiştir. Bu sebebinin şu sözlerle ifade etmiştir: “...İki yıl üst üste birinci sınıf okuttum. Yeni öğretim yöntemlerini biliyor ve takip ediyorum. Bu tecrübenin yanında ayrıca üniversitede ilk okuma yazma öğretimi dersinde gerekli eğitimi aldığımı düşünüyorum...”

3.5.2. Birinci Sınıf Okutma Sayısının İlk Okuma Yazma Öğretimi Sürecine Katkısı

Sınıf öğretmenlerine araştırmanın amacı kapsamında “İlk okuma yazma öğretimi gerçekleştirirken çok sayıda birinci sınıf okutmanın bu sürece katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Birinci Sınıf Tecrübesi Sayılarının İlk Okuma Yazma Öğretimi Sürecine Katkısı ile İlgili Düşünceleri

Öz Yeterlik Düzeyi	Evet	Hayır
D1, D3, D4	X	
D2, D5		X
O1, O2, O3	X	
O4, O5		X
Y1, Y2, Y3, Y5	X	
Y4		X

Tablo 8’e bakıldığında toplamda 15 katılımcıdan 10 tanesi (D1, D3, D4, O1, O2, O3, Y1, Y2, Y3, Y5) ilk okuma yazma öğretimi gerçekleştirirken çok sayıda birinci sınıf deneyimine sahip olmanın bu sürece olumlu anlamda katkısı olduğunu savunmuştur. Yalnızca 5 katılımcı (D2, D5, O4, O5, Y4) çok sayıda birinci sınıf tecrübesine sahip olmanın ilk okuma yazma öğretimine bir katkısı olmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcılardan D2 ve D5 birinci sınıfı çok sayıda deneyimlemenin ilk okuma yazma öğretimi sürecine bir katkısı olmadığını savunmaktadırlar. Bu duruma sebep olarak D5: “...sınıf öğretmeninde bıkkınlık yaratabilir...” cümlesiyle çok sayıda birinci sınıf okutmanın neticesinde öğretilmekte oluşabilecek yorgunluğu, bıkkınlığı dile getirmiştir. Diğer bir katılımcı D2 ise aşağıdaki yorumunda sistemdeki meydana gelen değişimlerden bahsetmiştir:

...Bir kez bile birinci sınıf okutulmuş olursa kişinin kendisini bu alanda yeterli bulacağını düşünüyorum. Ayrıca her yıl sistem değişiyor. Defalarca birinci sınıf okutmuş olsanız dahi hiç birinci sınıf okutmamış bir öğretmenle aynı tecrübeye sahip olmuş oluyorsunuz. Hatta bazen yeni mezun bir öğretmen, birçok birinci sınıf tecrübesi olan öğretmenden çok daha başarılı götürüyor bu süreci...

O4 ve O5 ise çok sayıda birinci sınıf tecrübesinin sürece herhangi bir katkısı olmadığını, ilk okuma yazma öğretiminde fazlaca birinci sınıf deneyimine sahip olmanın bir önemi

olmadığını, mesleki kıdemden bundan daha değerli olduğunu, yenilikleri sürekli takip etmek gerekliliğini savunmuşlardır. O4 düşüncelerini şu sözlerle dile getirmiştir:

...Okuma yazma öğretmek sayıyla ilgili bir durum değildir diye düşünüyorum. Mesleki kıdem tecrübe ilk okuma yazma öğretimine de yansır. Mutlaka çok sayıda birinci sınıf okutmak ilk okuma yazma öğretimini çok iyi yapacağımız anlamına gelmez. Ayrıca her yıl müfredat ve yöntemler değişiyor bu nedenle eski çok sayıda okutarak edindiğiniz tecrübelerinizin oluşmasını sağlayan yöntemler geçerliliğini yitirebiliyor.

İlk okuma yazma öz yeterlik inancının yüksek olduğu gözlenen 5 katılımcıdan 4 tanesi Y1, Y2, Y3, Y5, ilk okuma yazma öğretiminde çok sayıda birinci sınıf tecrübesinin sürece olumlu katkısı olduğunu düşünmektedirler. Bu duruma sebep olarak öğretmenin kazanacağı tecrübe ile bir sonraki senelerde ilk okuma yazma öğretimi yaparken hatalarının aza inmesi, zorlanan öğrencilerin daha kolay tespiti, öğretmene sağlayacağı kendinden emin duruş ve sakinlik gösterilmiştir. Bunlara ek olarak Y3, çok sayıda birinci sınıf deneyiminin kazandıracığı tecrübenin yanında başka faktörlerinde olduğuna dikkat çekerek düşüncelerini şu sözlerle dile getirmiştir:

Evet, tekrar nasıl eğitimde önemliyse okuma yazma öğretirken de üst üste birinci sınıf okutmak pratiklik ve uzmanlık kazandıracaktır öğretmene. Yalnız tek başına tecrübe yeterli olamayabilir. Sürekli yerinde sayan, kendini geliştirmeyen bir öğretmen birçok kez birinci sınıf okuttuğu için kendisini ilk okuma yazma öğretiminde başarılı saymamalı. Üniversitede alınan ilk okuma yazma öğretimi eğitiminin, sürekli kendini geliştiren bir öğretmenin deneyimleriyle taçlanacağı görüşündeyim.

Yüksek düzeyde ilk okuma yazma öz yeterliğine sahip olduğu gözlenen katılımcı Y4 ise çok sayıda birinci sınıf tecrübesine sahip olmanın ilk okuma yazma öğretimi sürecine bir katkısı olduğunu düşünmemektedir. Buna sebep olarak ilk okuma yazma öğretimini yürütecek öğretmenin kendini geliştiren bir öğretmen olmasını yeterli görüp, bu süreçte defalarca birinci sınıfı deneyimlemenin çokta önemi olmadığını şu şekilde dile getirmiştir: "...çok sayıda birinci sınıf okutmanın ilk okuma yazma öğretimi sürecine katkısı olduğunu düşünmüyorum. Etkinliklerini iyi hazırlayan, okuyan, yenilikleri takip eden, başarmak için çalışan herkes öğretebilir."

3.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretiminde Zorlandıkları Konular

Katılımcı sınıf öğretmenlerine sorulan "İlk okuma yazma öğretiminde en çok hangi konuda zorlanmıştınız?" sorusuna verilen cevaplar aşağıda dile getirilmiştir.

Katılımcılardan D1, D3, D4, O1 özellikle anaokulunda öğrenilen yanlış kalem tutuşunu düzeltmede zorlandıklarını dile getirmişlerdir. D4: "...Anaokulundan gelen, kalem tutuşu yanlış olan öğrencilerin tutuşlarını düzeltmedim."; D1: "...yanlış öğrenilen kalem tutma

davranışını düzeltmek en zorlandığım konudur.” şeklindeki ifadeleriyle zorlandıkları alanın yazı yazmaya hazırlık olan kalem tutma ve uygun bilek duruşunu sağlayabilme olduğunu dile getirmişlerdir. D3 ve O1 bu duruma ek olarak öğrencilerin yazı yazma aşamasında da zorlandıklarını dile getirmektedir. Özellikle D3 bu durumu şu sözleriyle açıklamaktadır: “...yazma aşamasında zorlandım. Ellerini kaldırmadan yazmaları çabuk yorulmalarına ve daha çirkin yazmalarına sebep olduğu için zorlandım.” Diğer bir katılımcı D2, öğrenci seviyesine inerken çok zorlandığını ifade etmiştir.

Katılımcılardan 6 tanesi (D4, D5, O4, O5, Y1, Y4) ilk okuma yazma öğretiminin uygulama sürecinde gerçekleştirilen cümlelerden metin oluşturabilme ve öğretmenin söylediği cümleleri yazabilme süreçlerinde çok zorlandıklarını dile getirmişlerdir. D5: “...okuduğum kelime, cümle hatta metinleri yazmaları sürecinde çok zorlandım.” şeklinde ifade ederken, Y1: “...Ses grubunu bitirip kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturma sürecinden sonra benim cümleyi söyleyip öğrencilerin söylediğim cümleyi yazmaları aşamasında zorlandığımı söyleyebilirim.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılardan diğer 4’ü (O2, O3, Y2, Y3) ise, ses temelli cümle yöntemindeki seslerin öğretilmesi ve oluşturulan kelimelerin okunması aşamasında zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Özellikle yanlış öğrenilen seslerin düzeltilmesi aşamasının da süreci zorlaştırdığını ifade etmişlerdir. Y3: “...öğrencilerin ‘k’ harfini ‘ke’ olarak okumaları ya da ‘bbk’ yazdıklarında bunun okunuşunu sorduğumda ‘bebek’ demeleri ve velilerin eski harf öğretimini evde öğrenciye ısrarla tekrarlatması benim doğruyu öğretme sürecimi çok zorlaştırdı.”

Diğer katılımcı Y5 zorlandığı konu olarak, değişen ses gruplarında, seslerin çıkış yerlerinin aynı olduğu harflerin ardı ardına verilmesinin bu harfleri hissettirme esnasında zorluk çıkarttığını vurgulamıştır. Bununla birlikte defter düzeni oturtmaya da ilgi çekerek birinci sınıfta en zorlandığı konular arasına yazı ve defter düzeni oluşturmayı da eklemiştir. Şu ifadeleriyle durumu aktarmıştır:

2016- 2017 eğitim öğretim yılında birinci sınıflarda öğretilcek olan ses gruplarında değişiklik yapıldı. Ses temelli cümle yönteminde yer alan bazı harflerin hissettirilmesinde sıkıntı yaşadım. Değişen ses gruplarında çıkış noktası aynı olan sesler arka arkaya verilince çocuklar güçlük çektiler. Ayrıca defter düzenindeki yazılarını düzeltmekte zorlandığım en önemli kısımdı. Çünkü çocuklar ilk defa böyle bir defter düzeninde düzenli yazı yazmayı öğreniyorlar. Okuma yazmayı öğrenmek hiçbir şey birde düzenli defter tutmayı öğrenebilmeli bir çocuk.

3.5.4. Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretiminde Zorlanmadıkları Konular

Sınıf öğretmenlerine, “İlk okuma yazma öğretimi hazırlık, uygulama ve değerlendirme süreçlerinden hangisinde ya da hangilerinde zorlanmadınız?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplar ve yorumu aşağıda belirtilmiştir.

İlk okuma yazma öğretimi öz yeterliği düşük olarak gözlenen beş katılımcı (D1, D2, D3, D4, D5) ilk okuma yazma öğretiminin hazırlık aşamasında hiç zorlanmadıklarını dile getirmişlerdir. Özellikle öğrenciyi güdüleme, ilk okuma yazmaya hazır hale getirme kolaylıkla atlatılan bölüm olarak aktarılmıştır. D4 bu durumu: “Hazırlık aşamasında hiç zorlanmadım. Çocukları güdüleme, görsel anlatımlar, dinleme çalışmaları yapma çok kolaydı benim için.” şeklinde dile getirmiştir. Hazırlık aşamasının yanında değerlendirme aşamasında da zorluk çekmediğini belirten D1: “...Değerlendirme aşamasında da hiç zorlanmadım. Öğrencilerin ürünlerini süreç aşamasında göz önünde bulundurarak değerlendirmek kolaylık sağladı.” olarak kendisini ifade etmiştir.

Katılımcılardan O2, O3 ve O5 uygulama ve değerlendirme aşamalarında hiç zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle O2 kendisini şu sözleriyle belirtirken: “...öğrenci okula, sınıfa arkadaşlarına ve öğretmenine adaptasyonu sağladıktan sonra, ilk okuma yazma öğretimine de hazır olduğunda uygulama ve değerlendirme aşaması bir o kadar kolay geçiyor.”, O3 ise: “... sesleri verme aşaması hiç zorlanmadığım, kolaylıkla atlattığım bölüm oldu. Kısacası uygulama aşamasında zorlanmadım diyebilirim.” şeklinde kendisini ifade etmiştir.

İlk okuma yazma öğretimi öz yeterliğini yüksek olarak gözlenen beş katılımcı da (Y1, Y2, Y3, Y4, Y5) ilk okuma yazma öğretiminin hazırlık ve değerlendirme aşamasında zorlanmadıklarını dile getirmişlerdir. Özellikle Y2: “...hazırlık ve değerlendirme sürecinde zorlanmadım. İlk okuma yazma öğretimi sürecinin hazırlık evresi son derece eğlenceli geçen bir dönem. Değerlendirme safhası ise heyecan verici bir süreç. Çünkü değerlendirme aşaması emeklerinizin öğrencide ne kadar karşılık bulunduğunu öğrendiğiniz bir süreçtir.” İfadesiyle hazırlık ve değerlendirme aşamasının neden daha rahat geçtiğini anlamlı bir şekilde açıklamıştır. Aynı şekilde, Y5: “...Hazırlık ve değerlendirme aşaması son derece rahat geçen süreçler. Çocuklarda uygulama kısmında yer alan söylediğini yazma sürecini atlattıktan sonra öğretim ve okuma çok kolay ilerliyor.” şeklinde cevap verirken, Y4 ise:

“...uygulama aşaması her zaman zor olandır.” diyerek uygulama aşamasının zorluğuna dikkat çekmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Genel ortalama, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı ortalaması $\bar{X}=4,53$ olup, çok yüksek çıkmıştır. Araştırmanın nitel verilerden elde edilen bulgularına bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretiminde kendilerini çok yeterli gördükleri, bir sınıf öğretmenin ilk okuma yazma öğretimini çok iyi yapabilmesi gerektiğini dile getirdikleri hatta bazı öğretmenlerin kendilerini ilk okuma yazma öğretiminde bu işin piri olduklarını söyledikleri görülmüştür. Bu durumun ortaya çıkmasına sebep olarak öz yeterliği etkileyen etmenlerden doğrudan yaşantılar gösterilmektedir. Bireylerin öz yeterlik algılarının gelişmesinde en kuvvetli faktör doğrudan yaşantılardır. Bireyin geçmiş yaşamından elde ettiği başarı deneyimleri, aynı alan üzerindeki başarı beklentisini etkileyerek öz yeterlik algısını olumlu yönde etkilemektedir (Sakız, 2013). Örneklem grubundaki çoğu sınıf öğretmenin mesleki kıdemi yüksek olduğu için, geçmişlerinde ilk okuma yazma öğretimine ilişkin başarı deneyimleri mevcuttur. Bu durum ileriki başarı beklentilerini etkileyerek ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeylerinin yüksek olmasına sebebiyet vermektedir.

Araştırmanın bu sonucunun yapılan diğer araştırmalarla karşılaştırıldığında, Babaoğlu ve Korkut (2010)'un sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarını ölçtükleri çalışmada da sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inanç seviyeleri oldukça yüksek bulunmuştur. Yeşilyurt (2013)'un öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik algılarını ölçtüğü araştırma sonucu incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik algıları çok yeterli düzeyin hemen bir altında yer alan oldukça yeterli seviyesinde bulunmuştur. Aynı şekilde Eker (2014)'in yapmış olduğu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin genel öz yeterlik inanç seviyelerini yeterli olarak buldukları görülmektedir.

Elde edilen nitel verilere bakıldığında öz yeterliği orta ve yüksek düzeyde olan tüm öğretmenlerin birinci sınıf tecrübesi sayıları gittikçe artmaktadır. Düşük düzeyde ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancına sahip olduğu belirlenen sınıf öğretmenlerinin ise hiç birinci sınıf tecrübesi olmayan ya da 1-4 yıl arası birinci sınıf tecrübesine sahip

öğretmenler olduğu görülmektedir. Yüksek düzeyde ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancına sahip olduğu belirlenen sınıf öğretmenlerinin ise 5-9 yıl, 10 ve üzeri yıl birinci sınıf tecrübelerine sahip oldukları görülmektedir.

Araştırmanın bu sonucunda yer alan, sınıf öğretmenlerinin birinci sınıf tecrübesi sayıları arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç puanlarının artmasının sebebi, Bandura (1986)'nın çalışmasındaki öz yeterliği etkileyen etmenlerden doğrudan yaşantı ve sonuç beklentisidir. Sınıf öğretmenlerinin doğrudan yaşantı sayesinde edindikleri başarı deneyimleri gelecekteki başarı tahminlerini etkileyerek öz yeterlik puanlarının artışına sebebiyet vermektedir. Aynı şekilde sonuç beklentisi, performansın gerçekleştirilmesi aşamasında ortaya çıkacak olan sonuca ilişkin bireyin kişisel tahminleridir. Bir görevin yapılabilirliğine dair sahip olunan inanç, ortaya çıkacak olan sonuçla yakından ilgilidir. Sonuç beklentisi öz yeterliği olumlu yönde etkilemektedir (Sakız, 2013). Fakat, Schunk (2004)'ın belirttiği gibi öz yeterlik ve sonuç beklentileri birbiri ile karıştırılmamalıdır. Öz yeterlik ve sonuç beklentileri aynı anlama gelmemektedir. Öz yeterlik bireyin eylem üretme yeterliği konusundaki algılarına tekabül ederken, sonuç beklentileri bu eylemlerin beklenen sonuçları hakkındaki inançları içermektedir. Bireyler bazı eylemlerin olumlu sonuçları olacağına inanabilir ama aynı zamanda söz konusu eylemlerin üretilmesi konusunda yeterli olmadıklarını düşünebilmektedirler. Schunk (2004) bu durumu bir örnekle açıklamıştır; Jeremy öğretmenin sorularına doğru cevap verirse öğretmenin onu öveceğine inanabilir (pozitif sonuç beklentisi), aynı zamanda öğretmeninden övgü almakta isteyebilir. Fakat, eğer bu sorulara cevap verme konusunda yetersiz olduğunu düşünürse öğretmenin sorularına yanıt vermeyebilir (düşük öz yeterlik algısı). Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin doğrudan yaşantı yoluyla edindikleri olumlu sonuçlar neticesinde öz yeterlik algıları yükselmekte ve ileriki zamanlarda ilk okuma yazma öğretimine yönelik olumlu sonuç beklentilerine sahip olmaktadır. Böylece olumlu sonuç beklentileri doğrudan yaşantılarla desteklendiği için, birinci sınıf tecrübesi arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançları da artmaktadır sonucuna ulaşılmaktadır.

Öz yeterlik düzeyinin mesleki kıdemlere göre değişip değişmediği ile ilgili elde edilen verilere bakıldığında mesleki kıdeme göre ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç puanları artış gösterirken yalnızca 15-19 yıl arasındaki mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öz yeterlik inanç puanının 10-14, 5-9 yıl kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinden düşük olduğu gözlemlenmektedir, fakat diğer 20 ve üzeri yıl

mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinde anlamlı düzeyde artış söz konusudur. Bu nedenle sadece 1-4 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenlerine göre, mesleki kıdem arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı da artmaktadır şeklindeki yorum bu iki çalışmadaki tutarlılığı gösterebilir.

Öz yeterlik düzeyinin mesleki kıdemlere göre değişip değişmediği ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Cheung (2008)'un yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının mesleki kıdemlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, mesleki kıdem arttıkça öz yeterlik inancının da arttığı gösterilmektedir (aktaran Koç, 2013). Çalışmanın bu sonucuyla, araştırmada ulaşılan mesleki kıdem arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı 1-4 yıl mesleki kıdeme göre artış sağlamaktadır bölümü uyumaktadır. Elde edilen verilere bakıldığında mesleki kıdeme göre ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç puanları artış gösterirken yalnızca 15-19 yıl arasındaki mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öz yeterlik inanç puanının 10-14, 5-9 yıl kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinden düşük olduğu gözlemlenmektedir, fakat diğer 20 ve üzeri yıl mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinde anlamlı düzeyde artış söz konusudur. Bu nedenle sadece 1-4 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olan sınıf öğretmenlerine göre, mesleki kıdem arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı da artmaktadır şeklindeki yorum bu iki çalışmadaki tutarlılığı gösterebilir.

Yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde, Küçük, Altun ve Paliç (2013)'in yaptığı sınıf öğretmenlerinin fen öğretimi öz yeterlik inançlarının değerlendirilmesi çalışmasında, fen öğretimi öz yeterlik inançları mesleki kıdeme göre farklılaşmakla birlikte, bu çalışmanın sonucunun aksine mesleki kıdem arttıkça fen öğretimi öz yeterlik inanç ortalama puanları düşmektedir. Ayrıca Korkut ve Babaoğlu (2012)'nin yapmış olduğu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarının mesleki kıdeme göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu nedenle yapılan bu iki çalışma, araştırmanın dördüncü sorusuna yönelik bulgu sonuçları ile uyumsuzdur.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunun uygulama aşamasında, özellikle sesler verildikten sonra öğrencinin, okunulan ya da söylenen kelimeyi doğru yazabilmelerinde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Fakat genel olarak hazırlık ve değerlendirme aşamasında zorlanmadıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan düşük öz yeterlik inancına sahip

olanların beşinin de tecrübesizlikten dolayı kendisini yetersiz görmesine rağmen, kendilerini ilk okuma yazma öğretimi hazırlık aşamasında zorlanmadıklarını ifade etmelerinin çelişki yarattığı düşünülmektedir. Nicel verilere bakıldığında da sınıf öğretmenlerinin hazırlık, güdüleme, değerlendirme ve ilk okuma yazmada geri olan öğrencilerin tespiti aşamalarındaki maddelerin öz yeterlik inançlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1. Öneriler

- ✓ Araştırmanın sonucuna göre kadın sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öz yeterlik inanç puanları, erkek sınıf öğretmenlerinininkine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip, erkek sınıf öğretmenlerinden daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun sebepleri araştırılıp, erkek sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç puanları arttırılmaya çalışılabilir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı birinci sınıflı okutma sayısına göre anlamlı düzeyde farklı bulunmuş olup, birinci sınıflı okutma sayısı arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inancı da artmaktadır, sonucuna ulaşılmıştır. Hiç birinci sınıflı okutmamış sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi alanında tecrübe sahibi olabilmesi için çeşitli imkânlar sunulabilir. Hizmet içi eğitimlerle ilk okuma yazma öğretimi alan bilgileri tazelenabilir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin 1-4 yıl arası mesleki kıdeme göre tecrübeleri arttıkça ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç puanları da artmaktadır. Öğretmenlerin birbirlerine bilgi ve tecrübelerini aktarabileceği ortamlar kurularak tecrübeli sınıf öğretmenlerinin, ilk okuma yazma öğretimi mesleki bilgi ve tecrübelerini, düşük seviyede mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerine aktarması sağlanabilir. Böylece düşük kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin başkalarının deneyimleriyle hem alan bilgisi artacak hem de kendi öz yeterlik inancı artacaktır.
- ✓ Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilere göre sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi sürecinde zorlandıkları konular tespit edilmiştir. Buradan elde edilen verilere göre zorlanılan konulara uygun, deneyimli sınıf öğretmenleri tarafından çözüm önerileri getirilerek, hiç birinci sınıflı tecrübesi olmamış ya da çok az birinci sınıflı deneyimi olmuş sınıf öğretmenlerine bu çözüm

önerileri sunulabilir. Böylece deneyimli sınıf öğretmenlerinin zorlandıkları alanları, diğer sınıf öğretmenlerinin çok rahatlıkla atlatması sağlanabilir.

- ✓ Nitel verilerden elde edilen bulgularda ilk okuma yazma öğretimi öz yeterliği düşük olarak vurgulanan sınıf öğretmenlerinin bu duruma sebep olarak tecrübesizliği gösterdikleri görülmektedir. Bu nedenle üniversitede verilen öğretmenlik uygulaması derslerinin eğitim kalitesi, sınıf öğretmenlerinin mesleki bilgilerine katkısı incelenebilir. Öğretmenlik uygulama derslerinin içeriği zenginleştirilebilir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançları, öğretmenlerin sosyo ekonomik düzeylerine, mezun oldukları üniversite ve akademik başarılarına göre değerlendirilebilir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inançlarının değerlendirilmesi tüm illerdeki sınıf öğretmenlerine uygulanıp Türkiye genelindeki sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyleri araştırılabilir.
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyleri ile, öğretmenlik ya da diğer branşlara yönelik öz yeterlik inançları karşılaştırılabilir.
- ✓ İlk okuma yazma öğretimi öz yeterlik inanç düzeyi yüksek olan sınıf öğretmenleri ile düşük olan sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin ilk okuma yazma alanındaki akademik başarıları değerlendirilip karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, C. (2008). Öz yeterlik inancı ve ilk okuma yazmaya etkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2)*, 185-198.
- Aşkar, P., & Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(21)*, 1-8.
- Babaoğlu, E., & Korkut, K. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile sınıf yönetimi beceri algıları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1)*, 1-19.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action a social cognitive theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice- Hall.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist, 28(2)*, 117-148.

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Creswell, J.W. (2006). Understanding Mixed Methods Research, (Chapter 1). https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/10981_Chapter_1.pdf
- Delican, B. (2016). İlk okuma yazma öğretimine yönelik öz yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *Electronic Turkish Studies, 11(3)*, 861-878.
- Eker, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilik inanç düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1)*, 162-178.
- Erdoğan, O. (2013). *İlköğretim öğretmenlerinin öz yeterlik ve başarı algılarında yordayıcı olarak akademik iyimserlik, umut ve mesleki haz*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Koç, C. (2013). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ve yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturma becerilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel sayı (1)*, 240-255.
- Korkmaz, İ. (2008). Sosyal öğrenme kuramı. B. Yeşilyaprak (Ed.), *Eğitim Psikolojisi* (s. 218-242). Ankara: Pegem.
- Küçük, M., Altun, E., & Paliç, G. (2013). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretimi öz-yeterlilik inançlarının incelenmesi: Rize ili örnekleme. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(1)*, 45-70.
- Pajares, F., ve Schunk, D. H. (2001). Self-beliefs and school success: Self-efficacy, self-concept, and school achievement. In R. Riding ve S. Rayner (Ed.), *Self-perception* (s. 239-266). London: Ablex.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: Öz yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(1)*, 185-209.
- Schunk, D. H. (2004). *Learning theories an educational perspective*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Woolfolk, A. E. (2014). *Education psychology*, Twelfth Edition, New Jersey: Pearson.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12(45)*, 88-104.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.